

3. Просіна О. Інноваційна педагогічна технологія підготовки вчителів до інтегрованого викладання предметів мистецького циклу / О. Просіна // Обрії. — 2013. — № 1. — С. 93–95.
4. Стріхар О. Освітні технології реалізації інтегрованого підходу у процесі навчання музичному мистецтву / О. Стріхар // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2014. — № 1. — С. 152–161.
5. Хавіна І. Теоретичні аспекти інтегрованого навчання / І. Хавіна // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. — 2013. — № 1. — С. 81–85.
6. Хребто Т. Дидактична підготовка майбутнього вчителя до розробки інтегрованих форм навчання / Т. Хребто // Педагогіка та психологія. — 2011. — Вип. 38. — С. 112–118.

Саморай В. П., Мартиненко Л. Г.

УДК 371.3:811.111.001

Мотивація як елемент активізації навчання при вивченні технічних дисциплін

У статті розглянуті проблеми підвищення ефективності педагогічного процесу в технічних університетах. Особливу увагу приділено викладання технічних наук. Автори стверджують, що саме для викладання технічних наук вкрай важливо підвищення мотивації студента. Вирішення цієї проблеми, на думку авторів, може бути знайдено в використанні педагогіки співробітництва.

Ключові слова: мотивація, технічні науки, педагогіка співробітництва.

В статье рассмотрены проблемы повышения эффективности педагогического процесса в технических университетах. Особенное внимание уделено преподаванию технических наук. Авторы утверждают, что именно для преподавания технических наук крайне важно повышение мотивации студента. Решение этой проблемы, по мнению авторов, может быть найдено в использовании педагогики сотрудничества.

Ключевые слова: мотивация, технические науки, педагогика сотрудничества.

The article deals with the problem of increasing the efficiency of educational process in the technical universities. Particular attention is given to the teaching of technical disciplines. The author argues that it is for the teaching of engineering sciences is crucial increase student's motivation. The solution to this problem, according to the authors, can be found in the use of co pedagogy.

Keywords: motivation, engineering science, pedagogy cooperation.

Багаторічний досвід роботи в вищих навчальних закладах дозволяє стверджувати, що переважна більшість студентів в період вступу до ВНЗ бажають в ньому навчатися. Однак, вже на першій сесії результати екзаменів показують не втішну картину. Як правило, не більше 50% студентів мають високі результати. Під терміном високі результати розуміється навчання студентів на відмінно і добре. З цього випливає, що пошук інноваційних підходів для активізації навчання, підвищення його якості, є актуальною проблемою сучасної педагогіки, особливо на рівні вищої освіти. Зусилля всіх перетворень навчально – виховного процесу повинні, на нашу думку, бути спрямовані на активізацію навчально – пізнавальної діяльності

студентів. Можна сказати і так: якщо не буде активної інтелектуальної взаємодії суб'єктів навчального процесу, то на позитивні результати марно сподіватися. Ступінь розробленості цієї проблеми є, на наш погляд, достатньо високою, як в науковій, так і методичній літературі.

Темою нашої статті є пошук шляхів до підвищення ефективності навчального процесу в технічних університетах, і основним з таких шляхів, на нашу думку, є зростання мотивації студента. На наш погляд, ця практика є особливо важливою для студентів, які вивчають дисципліни технічного характеру, що зумовлено специфікою технічних наук. Між тим, часто під активізацією навчання розуміють виключно збільшення об'єму, комплектності і швидкості передачі інформації, підвищення інформаційної культури, використання комп'ютерної інформаційної технології, підключення ще не використаних резервів психіки до прийому і переробки інформації. В цих умовах ті, хто навчаються, перестають бачити особистий сенс своєї активності по засвоєнню знань, хоча й розуміють, що вони їм знадобляться в їхній професійній діяльності. Між тим, інформація сама по собі не може бути сенсом і метою активності особистості, вона є засобом особистості.

Сказане вище потребує суттєвого уточнення: сьогодні робити аспект на опанування фахівцями тільки певної сукупності знань не можливо, оскільки обсяг знань, які необхідні фахівцю, швидко зростає в сучасних умовах. Більшість студентів, які поступають на перший курс нашого інституту, та і не тільки нашого, мають бажання вчитися, але чому ж тоді не всі добре навчаються?

Відповідь полягає в тому, що самого бажання вчитися не достатньо, необхідне – бажання діяти, іншими словами необхідна мотивація. Тому, на нашу думку, найбільш впливовим компонентом успішності навчання стає мотивація [1]. До речі, це не тільки наша думка, до неї схиляється більшість науков-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, в тому числі і в Харкові. Справа в тому, що навчання досягає мети, якщо у тих, хто навчається є не просто бажання бути освіченим, а бажання діяти для досягнення цієї мети.

Декілька слів про мотивацію.

1) Мотивація – орієнтація на мету.

Ця орієнтація може бути:

- позитивною;
- негативною;
- амбівалентною.

2) Мотивація – джерело енергії того, чому людина вирішує здійснити спробу, як довго вона згідна активно працювати і наскільки вона відчуває задоволення і необхідність для себе продовжувати ту чи іншу діяльність.

Тому все, що викладач робить на занятті, має дві мети: мету навчити та мету підтримати мотивацію для подальшого навчання. Дослідження мотиваційної сфери людської особистості підтвердили фундаментальний принцип причинно-наслідкового зв'язку: мотивація впливає на зусилля, зусилля впливають на результат, позитивний результат сприяє розвитку здібностей, тобто дбаючи про розвиток мотивації, ми тим самим розвиваємо здібності, як до вивчення технічних дисциплін, так і здібностей у цілому.

Розрізняють перспективну і процесуальну мотивації, які досить суттєво розрізняються одна від одної.

- Перспективна мотивація це усвідомлення віддаленої мети навчання, доволі часто занадто слабка, її важко підтримувати у студентів на протязі усього періоду навчання.

- Процесуальна мотивація, яка виникає в процесі навчання, має близьку мету, її можна досягти на протязі заняття, або при виконанні індивідуальних і інших завдань, вона є більш зрозумілою для студентів, але також потребує вміння викладача вплинути на усвідомлення дії під час заняття або самостійної роботи, прийняття рішення на виконання та підтримку зусилля до отримання результату є найважливішою запорукою успіху.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що мотивація – рушійна сила людської поведінки, вона міститься в усіх її основних ланках: направленості особистості і характеру, емоціях, здібностях, психологічних процесах і діяльності. Саме мотивація визначає змістову вибірність процесів, динаміку спонукання, інтенсивність і тривалість процесу, рівень напруженості. Тому управління мотивацією вивчення технічних дисциплін є однією з найважливіших проблем методики навчання. Інтегральним проявленням цих факторів і може служити рівень активності суб'єктів у навчанні, його включення у взаємодію з пізнавальним змістом, опосередкованим взаємодією з викладачем. Мотивація може бути внутрішньою, коли ті, хто навчається виконують необхідні дії тому, що сам цей процес приносить їм задоволення. До внутрішньої мотивації можна відносити і дії тих, хто навчається, коли у них є інша мета, якої вони бажають досягти. Якщо для людини є важливим отримання результату рівень мотивації у неї буде набагато вищим. Також існує і зовнішня

мотивація, коли ми робимо щось під впливом зовнішніх обставин, які ми зобов'язані враховувати. Ми називаємо цю мотивацію адміністративною.

Співвідношення різних мотивів обумовлюють вибір конкретних принципів, форм і методів навчання, умови організації всього процесу формування активної творчої особистості. Можна відмітити головні принципи організації навчання з технічних дисциплін:

- визначення студента, як активного суб'єкта пізнання;
- опора на суб'єктивний досвід студента;
- організація на самоосвіту, саморозвиток студента;
- навчання в контексті майбутньої професійної діяльності;
- наступність навчання, тощо .

Названі принципи в цілому широко відомі, але необхідно сказати декілька слів про перший принцип.

Довгий час у педагогіці студент розглядався великою мірою як об'єкт впливу. В ті роки був поширений вислів: «Людина подібна ковбасі, чим її начиняють, те вона і носить». Так от, щось подібне було, коли на першому плані була зовнішня мотивація. Але аналіз передового педагогічного досвіду вказує, що більш доцільною є схема суб'єкт-суб'єктного, партнерського співробітництва викладача і студента у спільно організованому викладачем освітньому середовищі. Ці суб'єкт-суб'єктні відносини є особливо важливими для удосконалення навчального процесу тому, що суттєво впливають на формування, виховання і розвиток особистості майбутнього фахівця – на цьому побудована педагогіка співробітництва. Педагогіка співробітництва на основі партнерства у сумісній діяльності є педагогікою, спрямованою на навчання творчості, стимулюючою самостійну пізнавальну активність студентів, тому надзвичайно важливим є її запровадження саме в практиці вивчення технічних наук. Проблема підвищення мотивації в процесі вивчення саме технічних дисциплін є надзвичай важливою: якщо викладач гуманітарних дисциплін може використовувати в своїй роботі для того, щоб зацікавити студента, потенціал образотворчого мистецтва, художньої літератури, інших видів творчості, то для викладача технічних дисциплін такі можливості є досить утрудненими і взагалі неочевидними, а технічні дисципліни вимагають для свого засвоєння повної мобілізації інтелектуальних сил, наполегливості, терпіння, для чого студент має бути надзвичайно високо мотивованим.

Література

1. Гальперін П. Я. Введение в психологию. – М.: Мысль, 1986. – 607 с.
2. Выготский Д.С. Педагогическая психология. М.: Наука, 2006. – 568 с.
3. Саморай В.П., Галясний І.В. Деякі аспекти НДР студентів молодших курсів інституту/ В. П. Саморай, І. В. Галясний // Збірник статей XXI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційний потенціал Української науки XXI сторіччя». – Запоріжжя, 2013. – С. 113-123.

Чаплигін О. К., Сук О. Є.

УДК 62.101.1

Відповідальність як складова етики техніки та технології

У статті ставиться питання про можливість і необхідність розглядання техніки крізь призму категорій етики, оскільки для «технологічної» людини духовність може підмінятися механічними реакціями і набором повторюваних функцій. Зазначається, що технічна діяльність не є нейтральною в етичному відношенні. Тому одним з ефективних напрямків вирішення техніко-технологічних проблем є етика відповідальності.

Ключові слова: *техніка, технологія, мораль, моральність, етика, техноетика, відповідальність*

В статье ставится вопрос о возможности и необходимости рассматривания техники сквозь призму категорий этики, поскольку для «технологического» человека духовность может подменяться механическими реакциями и набором повторяющихся функций. Отмечается, что техническая деятельность не является нейтральной в этическом отношении. Поэтому одним из эффективных направлений решения технико-технологических проблем является этика ответственности.

Ключевые слова: *техника, технология, мораль, нравственность, этика, техноэтика, ответственность.*

Have article to put questions about mozliwosci I neophane razgledanja techny krzi the prism of categories etiki, Oskolki for "technologiczno" person of Mauger duhovnosti pgmnoise mehanni reactions the first set of postorganic functions. Zaznachiti scho . tehnon the operation is not neutral in lichnomu vanashen. That one s effektivnih napramku versene techno-technologiczny problems etika je vddlo.

Key words: *technique, technology, morals, morality, ethics, technoethics, responsibility.*

Техніка, надає широкомасштабного впливу на всі сфери життя людей, швидко змінює характер соціальних комунікацій, впливає на їх динаміку і формує принципово нові суспільні явища, що не мають аналогів у минулому.

Нові технології дозволяють суспільству реалізовувати все більш складні політичні, соціальні, культурні, наукові, технологічні та виробничі завдання. Змінюючись під впливом технологій, суспільство ефективно використовує їх як для подальшого наукового, технічного і технологічного прогресу, так і для різкого підвищення якості життя. Однак, при існуючій швидкості наукового та техніко-технологічного прогресу зростає небезпека протікання в соціумі не прогнозованих, не контрольованих і небажаних процесів. А вплив техніки на навколишнє природне середовище призводить до глобальних